

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนตำบลท่างาม อำเภอบึงนาราง จังหวัดสิงห์บุรี
Guidelines for Community Enterprise Development in Tha Ngam Sub-district,
in Buri District, Sing Buri Province

เยาวรี จันทนวงศ์ (Yaowaree Jantanawong)¹ บำเพ็ญ เขียวหวาน (Bumpen Keowan)²พลสราน สุราญรัมย์ (Ponsaran Saranrom)³

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพสังคมและเศรษฐกิจของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน 2) การดำเนินงานและความพึงพอใจของสมาชิกต่อการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน 3) การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน 4) ความรู้ แหล่งความรู้และความคิดเห็นในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน 5) ปัญหา ข้อเสนอแนะ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค และแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือสมาชิกวิสาหกิจชุมชนตำบลท่างามทั้งหมด 13 กลุ่ม สมาชิก 137 คน เก็บข้อมูลจากสมาชิกทั้งหมด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการจัดอันดับ ผลการวิจัยพบว่า (1) สมาชิกกลุ่มส่วนมากเป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 56.61 ปี รายได้จากวิสาหกิจชุมชนเฉลี่ย 7,461.47บาท/ปี (2) การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนไม่ต่อเนื่องและนำเทคโนโลยีมาใช้น้อย พึงพอใจในการดำเนินงานระดับปานกลาง (3) มีส่วนร่วมในการดำเนินงานระดับปานกลาง (4) สมาชิกมีความรู้ระดับมากที่สุด ซึ่งมาจากสื่อบุคคลเป็นส่วนมาก และมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานน้อย (5) ปัญหาการดำเนินงานอยู่ระดับมากในเรื่อง ความรู้การทำตลาดออนไลน์ ข้อเสนอแนะอยู่ระดับมากในด้านการบริหารจัดการ จุดแข็งคือนำผลผลิตในชุมชนมาแปรรูป จุดอ่อนคือใช้เทคโนโลยีการผลิตน้อย โอกาสคือภาครัฐสนับสนุน อุปสรรคคือสถานการณ์โควิด 19 จึงมีแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนทั้ง 4 ด้าน คือการบริหารจัดการ การผลิต การตลาดและการเชื่อมโยงเครือข่ายและด้านการประเมินผล

คำสำคัญ แนวทางการพัฒนา วิสาหกิจชุมชน

¹ นักศึกษาหลักสูตรเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช yaowaree.j2527@gmail.com² รองศาสตราจารย์ ประจำวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช bumpen.keo@stou.ac.th³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช Oh1981@gmail.com

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

Abstract

The objectives of this research were to study 1) social and economic conditions of members of community enterprise 2) The operation and satisfaction of members towards the operation of community enterprise 3) The participation in the operation of community enterprise members 4) Knowledge, knowledge resources, and opinions in the operation of community enterprise 5) Problems, suggestions, strength, weakness, opportunity, threat, and development guidelines of community enterprise. The population of this research was 137 members of 13 community enterprises in Tha Ngam sub-district. Data was collected from the entire members. Statistics used in the analysis included frequency, percentage, minimum value, maximum value, mean, standard deviation, and ranking. The results of the research showed that (1) Most of the group members were female, average age 56.61 years, average income from community enterprises. 7,461.47 baht/year. (2) The operation of community enterprises is not continuous and uses less technology. Moderate operational satisfaction. (3) Moderately involved in operations. (4) Members have the highest level of knowledge. which comes mostly from personal media and have few opinions on the operation. (5) The problem of operation is at a high level in the aspect of lack of knowledge of online marketing. Suggestions, overall, were also at the high level especially in the aspect of management. The strength is to bring the produce in the community to be processed. The weakness is that it uses less production technology. Opportunity for government support Obstacle is the situation of COVID-19 Therefore, there are guidelines for community enterprise development in all four areas, namely management, production, marketing and networking, and evaluation.

Keywords: Guidelines development, Community enterprise

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

บทนำ

วิสาหกิจชุมชน เป็นกิจการของชุมชน ที่กลุ่มคนในชุมชนเป็นเจ้าของและร่วมกันดำเนินการ โดยใช้ความรู้ ภูมิปัญญา ท้องถิ่น เทคโนโลยี ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับวัตถุดิบและทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน ด้วยการผลิตสินค้าหรือ บริการ เพื่อสร้างรายได้ให้กับครอบครัว ชุมชน ดังนั้น วิสาหกิจชุมชน จึงมีความสำคัญในการสร้างฐานมั่นคงให้กับประเทศ กระตุ้น เศรษฐกิจในระดับรากหญ้าให้เข้มแข็งและกระจายโอกาสการประกอบอาชีพให้เกิดการสร้างงานสร้างรายได้ ลดภาระค่าใช้จ่าย ให้กับครัวเรือน สามารถพึ่งพาตนเองได้ โดยภาครัฐมุ่งเน้นการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนอย่างครบวงจร ในด้านการส่งเสริมการจัดตั้ง การให้ความรู้ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ มาตรฐานผลิตภัณฑ์และการส่งเสริมการสร้างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนให้มีการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ซึ่งกันและกันอย่างยั่งยืน (กรมส่งเสริมการเกษตร,2562)

กรมส่งเสริมการเกษตร มีภารกิจในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน เพื่อส่งเสริมและ พัฒนาการ ประกอบกิจการวิสาหกิจชุมชน การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การท่องเที่ยวของชุมชนให้มีความเข้มแข็ง พึ่งพาตนเองได้และยกระดับการ พัฒนาไปสู่กิจการในระดับที่สูงขึ้น สร้างความเข้มแข็ง และมั่นคงในการดำเนินกิจการอย่างครบวงจร (กรมส่งเสริมการเกษตร,2562)

สำนักงานเกษตรอำเภออินทร์บุรี เป็นหน่วยงานในพื้นที่ซึ่งมีบทบาทในการส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน โดยการ ส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มกันของคนในชุมชนเพื่อประกอบกิจการและจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชน พร้อมทั้งรวบรวม ศึกษา วิเคราะห์ และประมวลผลการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชนของอำเภอ เพื่อใช้ประโยชน์ในการส่งเสริมและสนับสนุนวิสาหกิจชุมชนตาม ความพร้อมและศักยภาพของกิจการ ให้คำแนะนำในการจัดเวทีเรียนรู้ การประเมินศักยภาพและการจัดทำแผนพัฒนาวิสาหกิจ ชุมชน ส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ พัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มต่างๆ พร้อมทั้งเชื่อมโยง ระบบส่งเสริมการเกษตรกับการส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับกิจการวิสาหกิจชุมชนให้มีความ มั่นคงยั่งยืน ปัจจุบันในอำเภออินทร์บุรี มีวิสาหกิจชุมชน ทั้งหมดจำนวน 56 กลุ่ม เป็นการผลิตสินค้าและบริการด้านต่างๆ โดยเฉพาะในพื้นที่ตำบลท่างาม เป็นตำบลที่มีวิสาหกิจชุมชนจำนวนมากที่สุด รวมแล้วจำนวน 13 กลุ่ม ส่วนใหญ่ผลิตสินค้าอุปโภค บริโภคเพื่อจำหน่ายในชุมชนและพื้นที่ใกล้เคียง เพื่อเป็นรายได้เสริมให้กับครัวเรือน (สำนักงานเกษตรอำเภออินทร์บุรี,2562)

แต่ในปัจจุบันสภาพเศรษฐกิจค่อนข้างตกต่ำ ผู้ประกอบการรากหญ้าประสบปัญหาขาดสภาพคล่อง ซึ่งไม่ต่างจากวิสาหกิจ ชุมชนในตำบลท่างาม ประสพปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานเป็นอย่างมาก ทั้งในด้านการบริหารจัดการ การผลิต การตลาด และการเชื่อมโยงเครือข่าย และการประเมินผลการดำเนินงานของกลุ่ม จึงทำให้การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของกลุ่มได้น้อยลงการ ดำเนินงานของกลุ่มขาดความต่อเนื่อง สมาชิกมีรายได้จากวิสาหกิจชุมชนน้อยลงจึงขาดแรงจูงใจในการร่วมเป็นสมาชิกกลุ่ม สมาชิก เริ่มมีอายุสูงขึ้นเรื่อยๆ การเข้าถึงเทคโนโลยีต่างๆ ค่อนข้างยาก รูปแบบของสินค้าไม่ทันสมัย ประกอบกับสถานการณ์การแพร่ ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จึงทำให้วิสาหกิจชุมชนบางกลุ่มหยุดผลิตสินค้า สมาชิกต้องหันไปประกอบอาชีพอื่น ทดแทนรายได้ที่ขาดหายไป (สำนักงานเกษตรอำเภออินทร์บุรี,2562)

จากเหตุผลดังกล่าวจึงควรศึกษาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน และหาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานวิสาหกิจ ชุมชน เพื่อให้การดำเนินงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ และนำผลที่ได้จากการศึกษาไปปรับปรุง และพัฒนาแนวทางส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน เพื่อประโยชน์ต่อสมาชิก มีรายได้เพิ่มขึ้น และยังเป็นการพัฒนากลุ่มและชุมชนให้ดี ยิ่งขึ้นอย่างยั่งยืนต่อไป

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพสังคมและเศรษฐกิจของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน
2. เพื่อศึกษาการดำเนินงานและความพึงพอใจของสมาชิกต่อการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน
3. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน
4. เพื่อศึกษาความรู้ แหล่งความรู้และความคิดเห็นของสมาชิกในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน
5. เพื่อศึกษาปัญหา ข้อเสนอแนะ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค และแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ควบคู่กับการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประชากรในการวิจัย คือ สมาชิกวิสาหกิจชุมชนตำบลท่าแกมทั้งหมด 13 กลุ่ม จำนวนสมาชิก 137 คน เก็บข้อมูลจากสมาชิกทุกคน โดยใช้แบบสัมภาษณ์ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายปิด แบ่งออกเป็น 5 ตอน และจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) กับประธานวิสาหกิจชุมชนทุกกลุ่มรวม 13 คน โดยใช้ประเด็นคำถามแบบปลายเปิด ก่อนนำไปเก็บข้อมูลนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา จำนวน 3 ท่านจากนั้นนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ซึ่งได้ค่า IOC = 0.98 และนำไปทดสอบกับสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่อำเภออินทร์บุรี ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 30 ราย นำผลการสัมภาษณ์ไปทดสอบค่าความเที่ยง (Reliability consistency) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha coefficient) ในแต่ละตอนได้ค่าสัมประสิทธิ์ระหว่าง 0.886 - 0.912 สรุปภาพรวมของค่าสัมประสิทธิ์แอลฟามีค่าเท่ากับ 0.898 ซึ่งมีความเที่ยงอยู่ในระดับสูงจึงสามารถนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลผลการวิจัย วิเคราะห์ ข้อมูลเชิงปริมาณ สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดอันดับ ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การจัดหมวดหมู่ข้อมูล การวิเคราะห์ SWOT และ TOWS Matrix เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

ผลการวิจัย

1. สภาพสังคมและเศรษฐกิจของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน

1.1 สภาพสังคมของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน พบว่า ส่วนมากสมาชิกเป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 56.61 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษาเป็นส่วนใหญ่ สมาชิกครัวเรือนเฉลี่ย 3.20 คน แรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.20 คน ระยะเวลาการเป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชนเฉลี่ย 3.61 ปี สมาชิกส่วนใหญ่เป็นลูกค้า ธกส. และดำรงตำแหน่งคณะกรรมการหมู่บ้าน

1.2 สภาพเศรษฐกิจของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน พบว่า สมาชิกส่วนใหญ่เป็นเกษตรกร มีพื้นที่การเกษตรร้อยละ 54.7 มีพื้นที่เฉลี่ยครัวเรือนละ 30.00 ไร่ มีแรงงานด้านการเกษตรเฉลี่ยครัวเรือนละ 2.00 คน ส่วนมากเป็นเพศชาย รายได้รวมของครัวเรือนเฉลี่ย 238,979.56 บาท/ปี รายได้จากวิสาหกิจชุมชนเฉลี่ย 7,461.47 บาท/ปี พบว่าสมาชิกร้อยละ 79.6 มีรายได้จากวิสาหกิจชุมชน เนื่องจากการรวมกลุ่มในการเพาะปลูกข้าวและจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนเพื่อรวมกันซื้อปัจจัยการผลิต จำหน่าย ต่อรองราคาผลผลิตทางการเกษตรและเข้าถึงแหล่งเงินทุนต่างๆ กลุ่มจะไม่มีสินค้าจำหน่ายทำให้ไม่มีรายได้ในการประกอบกิจการวิสาหกิจชุมชน แต่สมาชิกจะมีรายได้ในการจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตรและลดต้นทุนในการซื้อปัจจัยการผลิตได้ สมาชิกร้อยละ 54.7 มีรายได้ในภาคการเกษตร โดยมีรายได้เฉลี่ย 173,537.33 บาท/ปี ส่วนสมาชิก

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

ร้อยละ 83.2 มีรายได้นอกภาคการเกษตร โดยมีรายได้เฉลี่ย 162,641.59 บาท/ปี หนี้สินของครัวเรือนพบว่า สมาชิกร้อยละ 57.7 ไม่มีหนี้สินและร้อยละ 42.3 มีหนี้สินของครัวเรือน แบ่งเป็นหนี้สินในภาคการเกษตรเฉลี่ย 129,840 บาท และหนี้สินนอกภาคการเกษตร เฉลี่ย 83,318.18 บาท

2. การดำเนินงานและความพึงพอใจในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน

2.1 การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน จากประเด็นคำถามแบบปลายเปิดในการสนทนากลุ่ม พบว่า ด้านการบริหารจัดการ สมาชิกมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงานกลุ่มค่อนข้างน้อย โครงสร้างกลุ่มใช้วิธีการแต่งตั้งมากกว่าการเลือกตั้ง กฎระเบียบ ข้อตกลงของกลุ่ม ไม่มีการทำเป็นลายลักษณ์อักษร การเงินและการจัดสรรผลประโยชน์ของกลุ่มไม่ค่อยต่อเนื่อง ด้านการผลิต กลุ่มใช้วัตถุดิบที่เป็นผลผลิตทางการเกษตรในชุมชน นำเทคโนโลยีมาใช้ในการผลิตน้อย รูปแบบสินค้าและบรรจุภัณฑ์ไม่ทันสมัย ด้านการตลาดและการเชื่อมโยงเครือข่าย พบว่า แหล่งจำหน่ายสินค้าส่วนใหญ่ในชุมชนและพื้นที่ใกล้เคียง มีช่องทางการจำหน่ายออนไลน์บางกลุ่ม เช่น เพจเฟซบุ๊ก Shoope ภาครัฐจะเป็นผู้ประสานงานและสร้างเครือข่ายให้กับกลุ่ม การประเมินผล พบว่า สมาชิกมีส่วนร่วมในการประเมินผลของกลุ่มค่อนข้างน้อย และไม่ค่อยให้ความสำคัญมากนัก

2.2 ความพึงพอใจในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน พบว่าภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ระดับปานกลาง โดยแยกเป็นด้านการบริหารจัดการ ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางแต่มีประเด็นเรื่องการบริหารจัดการการเงินและจัดสรรผลประโยชน์ให้กับสมาชิกกลับอยู่ในระดับน้อย ด้านการผลิตอยู่ในระดับปานกลางทุกประเด็น ด้านการตลาดและการเชื่อมโยงเครือข่าย ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านสุดท้ายด้านการประเมินผล ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง แต่มี 1 ประเด็นอยู่ในระดับน้อย คือ การจัดทำแผนการประเมินติดตามผลการดำเนินงานกลุ่ม

3. การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน

สมาชิกมีส่วนร่วมในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยพบว่า ด้านการบริหารจัดการ อยู่ในระดับปานกลางทุกประเด็น ด้านการผลิต ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางยกเว้นประเด็นสมาชิกมีส่วนร่วมในการผลิตสินค้าของกลุ่มอยู่ในระดับมาก การด้านการตลาดและการเชื่อมโยงเครือข่ายอยู่ในระดับปานกลางแต่ประเด็นสมาชิกมีส่วนร่วมในการสร้างและเชื่อมโยงเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนพร้อมทั้งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน อยู่ในระดับน้อย ส่วนด้านการประเมินผลอยู่ในระดับปานกลางทุกประเด็น ยกเว้นประเด็นสมาชิกมีส่วนร่วมในการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชนอยู่ในระดับน้อย

4. ความรู้ แหล่งความรู้และความคิดเห็นในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน

4.1 ความรู้ในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน พบว่า ในภาพรวมสมาชิก ร้อยละ 51.1 มีความรู้ในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนอยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 51.1 อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 40.9 อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนความรู้เฉลี่ย 16.16 คะแนน จากการวัดระดับความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน จำนวน 20 ข้อ คิดเป็น 20 คะแนน

4.2 แหล่งความรู้ในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน สมาชิกมีแหล่งความรู้และระดับการได้รับข้อมูลข่าวสารทั้งที่เป็นสื่อบุคคล สื่อกลุ่มกิจกรรม สื่อสารมวลชน สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อออนไลน์ ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในรายละเอียด แหล่งความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน พบว่า สื่อบุคคลมากกว่าสื่ออื่นๆ รองลงมาเป็นสื่อกิจกรรม สื่อมวลชน สื่อออนไลน์และสื่อสิ่งพิมพ์ ตามลำดับ

4.3 ความคิดเห็นของสมาชิกในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อแยกเป็นด้านพบว่าด้านการบริหารจัดการภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง แต่ประเด็นการจัดการสมาชิกต้องคำนึงถึงความสามารถ ความถนัด

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

และความเต็มใจของสมาชิกและการบริหารจัดการเงินทุน จัดทำบัญชีและการจัดสรรผลประโยชน์ของกลุ่มต้องมีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ อยู่ในระดับมาก **ด้านการผลิต**ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง แต่มีประเด็นการนำเทคโนโลยี นวัตกรรมมาใช้ในการกระบวนการผลิตสินค้าและพัฒนาบรรจุภัณฑ์ อยู่ในระดับมาก **ด้านการตลาดและการเชื่อมโยงเครือข่าย** ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง แต่ประเด็นการหาแหล่งจำหน่ายและเพิ่มช่องทางการจำหน่าย เช่น จำหน่ายตลาดออนไลน์ พร้อมทั้งประชาสัมพันธ์สินค้า และการเชื่อมโยงเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน ภาครัฐเครือข่ายเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การจำหน่ายสินค้าของกลุ่ม สมาชิกเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก และ**ด้านการประเมินผล** ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเฉพาะประเด็นการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการประเมินนั้น

5. ปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน

5.1 ปัญหาในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน

5.1.1 ปัญหาในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนจากแบบสัมภาษณ์ พบว่า ด้านการบริหารจัดการ ด้านการผลิต ด้านการตลาดและการเชื่อมโยงเครือข่าย และด้านการประเมินผล ภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีปัญหามากที่สุด คือ ด้านการตลาดและการเชื่อมโยงเครือข่าย และพิจารณาในรายละเอียดประเด็นปัญหา ได้แก่ ขาดความรู้ความเข้าใจในการทำตลาดออนไลน์ ขาดการประชาสัมพันธ์และเชื่อมโยงเครือข่ายสินค้า สินค้าของกลุ่มไม่มีความหลากหลายและไม่ทันสมัย และการวางแผนการตลาดและแผนการจำหน่ายสินค้าไม่ต่อเนื่อง

5.1.2 ปัญหาในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนจากการจัดสนทนาแบบกลุ่ม (Focus Group) พบว่า ด้านการบริหารจัดการมีปัญหาด้านการเงิน การบัญชี แหล่งเงินทุน ไม่เป็นระบบ การวางแผนการดำเนินงานไม่ครอบคลุมและไม่ต่อเนื่อง การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกิจกรรมต่างๆ ยังน้อย ด้านการผลิตการนำเทคโนโลยี นวัตกรรมที่ทันสมัยมาใช้น้อย สมาชิกส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ สินค้าและบรรจุภัณฑ์ไม่ทันสมัย ด้านการตลาดและการเชื่อมโยงเครือข่าย มีปัญหาการจำหน่ายสินค้า เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ไม่สามารถนำสินค้าไปจำหน่ายได้ ร้านค้าขายสินค้าได้น้อยลง จำหน่ายทางออนไลน์ทำได้ยากมีการเชื่อมโยงเครือข่ายน้อย ด้านการประเมินผลสมาชิกมีส่วนร่วมในกลุ่มน้อย

5.2 ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน

5.2.1 ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนจากแบบสัมภาษณ์ พบว่า ด้านการบริหารจัดการ ด้านการผลิต ด้านการตลาดและการเชื่อมโยงเครือข่าย และด้านการประเมินผล ภาพรวมสมาชิกมีข้อเสนอแนะอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีข้อเสนอแนะมากที่สุด คือด้านการบริหารจัดการ ในการจัดการการเงิน บัญชี การจัดสรรผลประโยชน์ของกลุ่มเป็นไปอย่างต่อเนื่อง รองลงมา คือการวางแผนการดำเนินงานควรมาจากการวิเคราะห์กลุ่มและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง การกำหนดบทบาทหน้าที่ การบังคับใช้กฎระเบียบ ข้อตกลง กลุ่มต้องชัดเจนและนำไปปฏิบัติได้

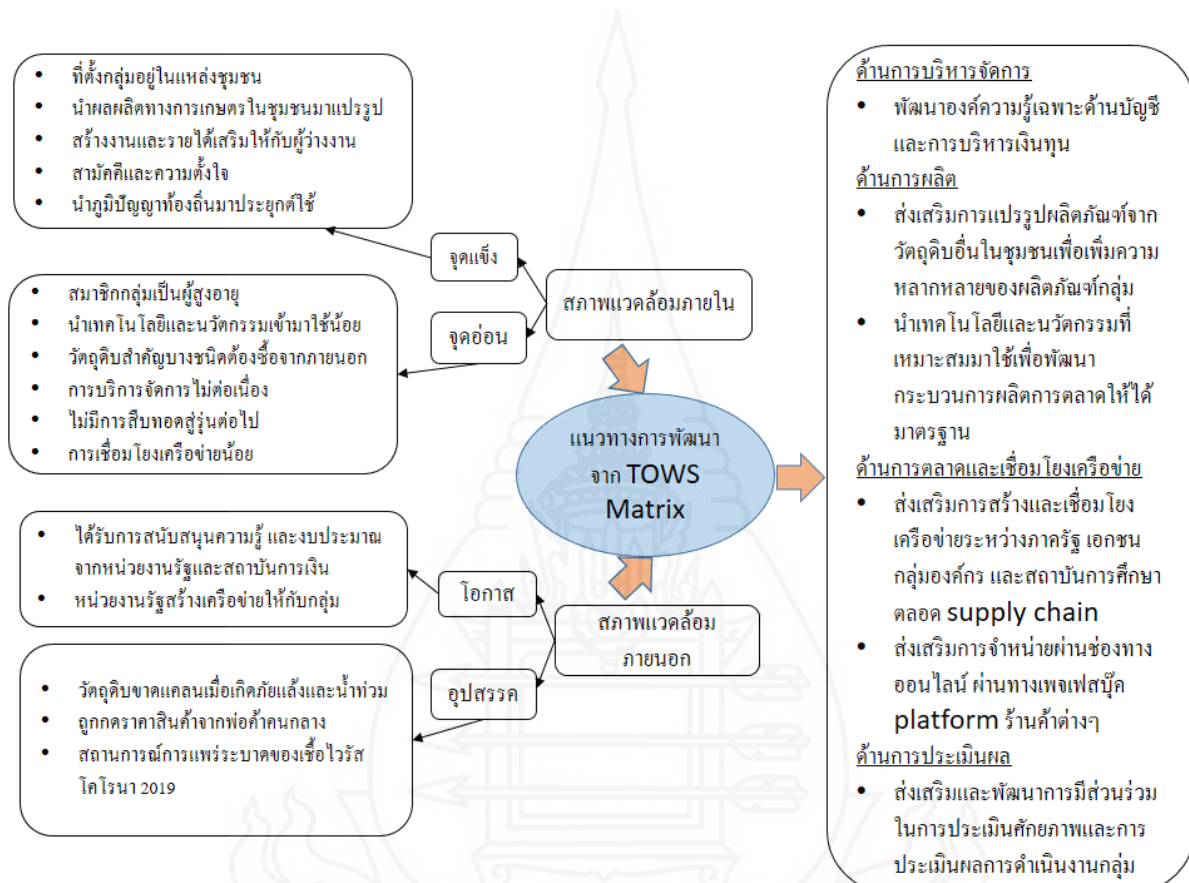
5.2.2 ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนจากการจัดสนทนาแบบกลุ่ม (Focus Group) พบว่า ด้านการบริหารจัดการ ควรจัดระบบบัญชี การเงิน และผลประโยชน์ให้กับสมาชิกอย่างเป็นระบบ กฎระเบียบและข้อตกลงกลุ่ม ควรทำเป็นลายลักษณ์อักษรให้ชัดเจน ด้านการผลิตควรนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการผลิต ใช้วัตถุดิบที่มีอยู่ในชุมชนเป็นหลักเพื่อลดต้นทุนการผลิต ควรพัฒนารูปแบบสินค้าและบรรจุภัณฑ์ให้หลากหลาย ด้านการตลาดและการเชื่อมโยงเครือข่ายหน่วยงานเข้ามาสร้างและเชื่อมโยงเครือข่ายในด้านต่างๆ ส่วนการประเมินผลควรกำหนดให้สมาชิกต้องมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงาน และประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11
The 11th STOU National Research Conference

6. การวิเคราะห์ SWOT ในการจัดสนทนาแบบกลุ่ม (Focus Group)

สรุป จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรคและแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนดังตาม ภาพที่ 1

ภาพที่ 1 สรุป จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค และแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

7. แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนตำบลท่างาม อำเภอนิคมบ่งบุรี จังหวัดสิงห์บุรี

จากการวิเคราะห์ TOWS Matrix โดยแยกเป็นด้าน ดังนี้

7.1 ด้านการบริหารจัดการ

ส่งเสริมและพัฒนาองค์ความรู้เฉพาะด้านบัญชีและการบริหารเงินทุน โดยภาครัฐ เอกชนและสถาบันการศึกษา ร่วมกันการสนับสนุนองค์ความรู้ ฝึกปฏิบัติ พร้อมทั้งติดตามความก้าวหน้าและผลการดำเนินงานในด้านการเงินของกลุ่ม

7.2 ด้านการผลิต

7.2.1 ส่งเสริมการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากวัตถุดิบหรือทรัพยากรอื่นที่มีอยู่ในชุมชนเพื่อเพิ่มความหลากหลายของผลิตภัณฑ์กลุ่ม โดยการสถาบันการศึกษา ภาครัฐและเอกชนร่วมกัน พัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์ตามศักยภาพของกลุ่ม

7.2.2 ส่งเสริมและพัฒนากระบวนการผลิตและการตลาดให้ได้มาตรฐาน โดยการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เหมาะสมมาปรับใช้ในกระบวนการต่างๆ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

7.3 ด้านการตลาดและการเชื่อมโยงเครือข่าย

7.3.1 ส่งเสริมและพัฒนาการสร้างและเชื่อมโยงเครือข่ายระหว่างภาครัฐ เอกชน กลุ่มองค์กร และสถาบันการศึกษาตลอด supply chain โดยเริ่มจากภาครัฐเป็นศูนย์กลางในการเชื่อมโยงเครือข่ายให้กับกลุ่มก่อน

7.3.2 ส่งเสริมและพัฒนาการจำหน่ายสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์ โดยสมาชิกที่อายุน้อยสามารถใช้เทคโนโลยีการสื่อสารสร้างช่องทางการจำหน่ายผ่านเพจเฟสบุ๊ค platform ร้านค้าต่างๆ หรืออาจเป็นเครือข่ายในการจำหน่ายสินค้าของวิสาหกิจชุมชนด้วยกันได้

7.4 ด้านการประเมินผล

ส่งเสริมและพัฒนาการมีส่วนร่วมในการประเมินศักยภาพและการประเมินผลการดำเนินงานของกลุ่ม โดยการจัดเวทีประชุมกลุ่มเฉพาะให้สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการประเมินและแสดงความคิดเห็นในด้านต่างๆ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาสภาพสังคมและเศรษฐกิจของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน การดำเนินงานและความพึงพอใจในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน ความรู้ แหล่งความรู้และความคิดเห็นในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน ปัญหา ข้อเสนอแนะ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค และแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายดังต่อไปนี้

1. สภาพสังคมและเศรษฐกิจของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน

สภาพสังคมและเศรษฐกิจของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน พบว่า สมาชิกส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 56.61 ปี สอดคล้องกับ จิตจิรา ไชยขวัญ (2556,น.1201) พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนส่วนมากเป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 50.7 ปี ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าสมาชิกส่วนใหญ่เป็นแม่บ้าน ใช้ช่วงเวลาว่างจากฤดูกาลเพาะปลูกพืชมาประกอบอาชีพเสริมเพิ่มรายได้ให้กับครัวเรือน

ส่วนรายได้จากวิสาหกิจชุมชน พบว่า ค่อนข้างน้อย เฉลี่ย 7,461.47 บาท/ปี ซึ่งไม่สอดคล้องกับ เจริญภา คงอ้อม (2561,น.161) ซึ่งพบว่า รายได้จากวิสาหกิจชุมชน เฉลี่ย 25,001 บาท/เดือน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าชนิดสินค้า มูลค่าสินค้า และกลุ่มลูกค้าต่างกัน และประกอบกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จึงทำให้มีรายได้ลดลง

2. การดำเนินงานและความพึงพอใจในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน

2.1 การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน พบว่า การจำหน่ายช่องทางออนไลน์ และการสร้างและเชื่อมโยงเครือข่าย ยังมีน้อย ไม่ซึ่งสอดคล้องกับ ชมกฤษ หุ่ณาค ปภาวดี มนต์ธีรวัต และ วิพร เกตุแก้ว (2563,น.22) พบว่า ด้านการตลาด มีการตลาดสินค้าออนไลน์ เชื่อมโยงเครือข่ายระหว่างวิสาหกิจชุมชนจากภายในชุมชนสู่ภายนอกชุมชน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าสมาชิกวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุเข้าถึงอุปกรณ์การสื่อสาร เทคโนโลยี และช่องทางต่างๆยังทำได้น้อย

2.2 ความพึงพอใจในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง แต่ในประเด็นการบริหารจัดการเงิน จัดสรรผลประโยชน์ให้กับสมาชิกและการจัดทำแผนการติดตามผลการดำเนินงานกลุ่มอยู่ในระดับน้อย ซึ่งสอดคล้องกับ กษมาพร พวงประยงค์ (2556,น.112) พบว่า สมาชิกต้องการให้ภาครัฐหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดูแลให้คำปรึกษา

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

การทำบัญชีและเงินทุนกลุ่ม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสมาชิกวิสาหกิจชุมชนขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำบัญชีอย่างเป็นระบบ และการตรวจสอบค่อนข้างมีน้อย

3. การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน

จากการศึกษาพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน ภาพรวมอยู่ระดับปานกลาง ซึ่งการมีส่วนร่วม ตรวจสอบการเงิน ทุน การจัดทำบัญชีของกลุ่ม การสร้างและเชื่อมโยงเครือข่ายและการประเมินผล สอดคล้องกับ พรชัย พันธุ์ธาดาพร (2558,น.98) พบว่าการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง ในการวางแผนมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ มีส่วนร่วมในการประเมินผล ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สมาชิกไม่ค่อยให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในกระบวนการต่างๆมากนัก

4. ความรู้ แหล่งความรู้และความคิดเห็นในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน

4.1 ความรู้ในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีความรู้ระดับมากที่สุด แต่ในประเด็นความรู้เกี่ยวกับข้อกำหนดวิสาหกิจชุมชนสมาชิกตอบผิดมากที่สุด แต่ประเด็นรูปแบบการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนสมาชิกตอบถูกมากที่สุด ซึ่งจากการศึกษาของ กษมาพร พวงประยงค์ และนพพร จันทรนาชู (2556,น.114) พบว่า การพัฒนาด้านองค์ความรู้ เป็นการจัดการกิจกรรมบูรณาการส่งเสริมองค์ความรู้ภายในชุมชน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมักสนใจหาความรู้และปฏิบัติในเรื่องที่ตนเองชอบและถนัด แต่เนื่องจากความรู้ในด้านต่างๆ ก็มีความจำเป็นที่ต้องใช้ประกอบการดำเนินงานของกลุ่มเพื่อการดำเนินงานที่ต่อเนื่อง

4.2 แหล่งความรู้ในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน พบว่า มีการใช้สื่อในงานวิสาหกิจชุมชนมาจากสื่อบุคคลมากกว่าสื่ออื่นๆ โดยได้รับข้อมูลข่าวสารจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร สอดคล้องกับ บุญล้น กุลวิจิตร (2560,น.2453) พบว่า สื่อบุคคลหรือเจ้าหน้าที่เข้าไปส่งเสริมการเกษตร มีการติดต่อสื่อสาร เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ถ่ายทอดความรู้ในด้านต่างๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมมีบทบาทหน้าที่ในการให้ความรู้ แนะนำ ส่งเสริมและพัฒนางานวิสาหกิจชุมชน

4.3 ความคิดเห็นในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง แต่ประเด็นที่สนใจคือ ประเด็นปัจจัยการผลิตต้องมีเพียงพอต่อการผลิตอย่างต่อเนื่อง ซึ่งวัตถุดิบมีอยู่ในชุมชน ซึ่งแตกต่างกับ กษมาพร พวงประยงค์ และนพพร จันทรนาชู (2556,น.113) พบว่า ด้านการดำเนินงาน การผลิต การตลาดและด้านเงินทุน อยู่ในระดับมาก โดยกลุ่มดำเนินงานโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและเน้นการพึ่งตนเอง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สมาชิกไม่ค่อยมีส่วนร่วมในการดำเนินงานในแต่ละด้านมากนัก จึงไม่ค่อยแสดงความคิดเห็นในด้านอื่นๆ

5. ปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน

5.1 ปัญหาในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านการตลาดและการเชื่อมโยงเครือข่ายสมาชิกขาดความรู้ความเข้าใจในการทำตลาดออนไลน์ สอดคล้องกับ ชมพูนุช หนูนาค ปภาวดี มนตรีวัต และวิพร เกตุแก้ว (2561,น.45) พบว่า การไม่มีป้ายโฆษณาประชาสัมพันธ์ ช่องทางการตลาดไม่หลากหลายทำให้วิสาหกิจชุมชนยังมีจุดอ่อนในการขาดช่องทางการจำหน่ายสินค้า ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สมาชิกส่วนใหญ่สูงอายุ การใช้สื่อและเทคโนโลยีค่อนข้างยาก ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเข้ามาส่งเสริมและสนับสนุนความรู้การตลาดออนไลน์โดยฝึกอบรมและพัฒนาการทำการตลาดในช่องทางต่างๆ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

5.2 ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก แต่ประเด็นการจัดการการเงิน บัญชี สามารถตรวจสอบได้ สร้างเครือข่ายการจำหน่ายสินค้าและเชื่อมโยงเครือข่ายให้ครอบคลุมทุกภาคส่วน สอดคล้องกับ จิตจิรา ไชยขวัญ (2556, น.1205) เสนอแนะให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความรู้เรื่องการจัดทำบัญชี และชี้แจงทำความเข้าใจกับผู้ผลิตและผู้จำหน่ายเพื่อให้กลุ่มสามารถในการเชื่อมโยงเครือข่ายด้านการตลาดทั้งในและนอกชุมชนได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะคณะกรรมการและสมาชิกกลุ่มขาดความรู้ในการทำบัญชี และการจำหน่ายสินค้าของกลุ่มไม่ต่อเนื่อง ความต้องการสินค้าลดลง จึงทำให้มีรายได้ของกลุ่มน้อยลงทำให้การจัดทำบัญชีของกลุ่มไม่ต่อเนื่อง

6. การวิเคราะห์ SWOT ในการจัดสนทนาแบบกลุ่ม (Focus Group) พบว่า

จุดแข็งของกลุ่มที่สำคัญ คือ การนำผลผลิตทางการเกษตรในชุมชนมาแปรรูปเป็นสินค้าของกลุ่มเพื่อเพิ่มมูลค่าผลผลิตทางการเกษตร ลดต้นทุนในการผลิตสินค้าของกลุ่ม **จุดอ่อน**ของกลุ่มสำคัญ คือ การนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ในการผลิตและการตลาดยังน้อย เนื่องจากสมาชิกส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุเข้าถึงเทคโนโลยีในการผลิตค่อนข้างน้อย **โอกาส**ของกลุ่มสำคัญ คือ ได้รับการสนับสนุนความรู้ งบประมาณ การสร้างเครือข่าย จากหน่วยงานรัฐ และองค์กรต่างๆ ในชุมชนและนอกชุมชน **อุปสรรค**ของกลุ่มสำคัญ คือ จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้ไม่สามารถออกจำหน่ายได้ตามปกติ จำนวนการสั่งซื้อลดลงได้น้อยลง จึงทำให้สมาชิกและกลุ่มมีรายได้น้อยลง

7. แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน จากการวิเคราะห์ TOWS Matrix โดยแยกแนวทางการพัฒนาเป็นแต่ละด้าน

ด้านการบริหารจัดการ คือ ส่งเสริมและพัฒนาองค์ความรู้ในด้านต่างๆ ที่สมาชิกและคณะกรรมการขาดองค์ความรู้นั้น เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาการดำเนินงานของกลุ่มต่อไป

ด้านการผลิต คือ ส่งเสริมการแปรรูปให้มีความหลากหลายของสินค้าและได้มาตรฐานโดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนซึ่งสอดคล้องกับ ชูศิริ เสนอจันทร์มิไชย (2560, น.28) พบว่า แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์นั้น ต้องแปรรูปวัตถุดิบให้มีความหลากหลาย สร้างแหล่งวัตถุดิบของกลุ่มให้ผลิตได้ตลอด

ด้านการตลาดและการเชื่อมโยงเครือข่าย คือ ส่งเสริมการจำหน่ายสินค้าออนไลน์ สร้างเครือข่ายและเชื่อมโยงกันในด้านต่างๆ สอดคล้องกับ ชูศิริ เสนอจันทร์มิไชย (2560, น.28) พบว่า แนวทางการพัฒนาช่องทางการจำหน่าย ประกอบด้วยการสร้างเว็บไซต์ จัดอบรมเทคนิคการจำหน่ายสินค้า ติดต่อบริษัทงานกับเครือข่าย ซึ่งในความเป็นจริงกลุ่มอาจทำเป็นสื่อในการโฆษณา เช่น การทำป้ายสินค้า ติดตลาดให้สวยงามดึงดูดใจลูกค้า

ด้านการประเมินผลการดำเนินงาน คือ มีแนวทางในการจัดประชุมสมาชิกเพื่อการประเมินผลการดำเนินงาน กลุ่มและการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน สอดคล้องกับ เจริญภา คงอิม (2561, น.163-น.164) พบว่าการประเมินความก้าวหน้าของการดำเนินงาน ผลสัมฤทธิ์และคุณภาพของงาน เป็นการตรวจสอบการดำเนินงานของกลุ่ม

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยที่ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนตำบลท่างาม พบว่าประเด็นที่สำคัญควรเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ข้อเสนอแนะต่อสมาชิกและคณะกรรมการวิสาหกิจชุมชน

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

1) ชักชวนบุตรหลานมาร่วมเป็นสมาชิกกลุ่ม เนื่องจากส่วนใหญ่สูงอายุ การใช้เทคโนโลยีทำได้ยากจึงควรชักชวนบุตรหลานมาเพื่อสืบทอดความรู้ ภูมิปัญญาในการผลิตสินค้า ให้กับรุ่นลูกหลานและยังเป็นรายได้เสริมของครอบครัว

2) การจัดกิจกรรมให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการดำเนินงานกลุ่ม ในทุกกระบวนการคิด วิเคราะห์ วางแผน และลงมือปฏิบัติเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างต่อเนื่อง

3) จัดฝึกอบรมถ่ายทอดความรู้ให้กับสมาชิกในส่วนที่ยังขาด เพื่อนำมาใช้ในการดำเนินงานของกลุ่มได้อย่างต่อเนื่อง

1.2 ข้อเสนอแนะต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

1) เจ้าหน้าที่ควรส่งเสริมให้กลุ่มประชาสัมพันธ์รับสมัครสมาชิกเพิ่ม ชักชวนลูกหลานของสมาชิกเข้าร่วมกลุ่มเพื่อสืบทอดความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นพร้อมทั้งนำเทคโนโลยีการผลิตและการตลาดเข้ามาประยุกต์ใช้ในการผลิตและการตลาด

2) เจ้าหน้าที่ควรพัฒนาองค์ความรู้ด้านการจัดทำบัญชีการบริหารเงินทุน ประสานขอความร่วมมือจากครูบัญชีช่วยถ่ายทอดความรู้ ติดตาม ตรวจสอบให้กับวิสาหกิจชุมชน

3) เจ้าหน้าที่ควรส่งเสริมการร่วมกันทำกิจกรรมกลุ่มและระหว่างกลุ่มองค์กรในชุมชน ทั้งด้านการบริหารจัดการ การผลิต การตลาดและการเชื่อมโยงเครือข่าย การประเมินผลโดยสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานกิจกรรมต่างๆ ของกลุ่ม

4) เจ้าหน้าที่ควรส่งเสริมและพัฒนาการทำตลาดออนไลน์ โดยการสร้างเพจเฟซบุ๊ก ของวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายเพื่อเป็นการรวมกันขายในตลาดออนไลน์และยังเป็นการเพิ่มความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ให้กับลูกค้า

1.3 ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรจัดให้วิสาหกิจชุมชนทุกกลุ่มมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ เช่น การฝึกอบรม พัฒนาด้านการตลาด การสร้างเครือข่าย การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการผลิตและการตลาดและการสนับสนุนปัจจัยการผลิตต่างๆ

2) สำนักงานเกษตรอำเภอร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงเครือข่ายในชุมชน ได้แก่ เกษตรกรที่มีผลผลิตทางการเกษตรที่สามารถนำมาแปรรูปเป็นสินค้าของกลุ่ม กลุ่มแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรหรือแปรรูปสินค้าชนิดเดียวกัน กลุ่มแปลงใหญ่ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ร้านค้าชุมชนและผู้จำหน่ายและส่งออกสินค้า

3) สำนักงานเกษตรอำเภอร่วมกับสำนักงานเกษตรจังหวัดร่วมมือกับสหกรณ์การเกษตร สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ สำนักงานพาณิชย์จังหวัด สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดและหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง ร่วมบูรณาการจัดอบรมการถ่ายทอดความรู้ วิธีการปฏิบัติ หลักการต่างๆ ในการบริหารจัดการกลุ่ม การหาช่องทางทางการตลาด การจำหน่ายสินค้าออนไลน์ การพัฒนาสินค้าและบรรจุภัณฑ์ของกลุ่มให้ทันสมัย พร้อมทั้งวิธีการประเมินศักยภาพและผลการดำเนินงานกลุ่มโดยสมาชิกมีส่วนร่วมให้กับคณะกรรมการกลุ่มทุกกลุ่ม พร้อมทั้งติดตามผลการดำเนินงานของกลุ่มอย่างต่อเนื่อง

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยปัจจัยแห่งความสำเร็จในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพอยู่ในระดับดี ในอำเภออินทร์บุรี หรือในจังหวัดสิงห์บุรี เพิ่มเติม เพื่อหาปัจจัยใดที่ทำให้วิสาหกิจชุมชนนั้นๆ ประสบความสำเร็จและยั่งยืน และนำสิ่งนั้นมาส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนต่อไป

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยความสัมพันธ์ของการเชื่อมโยงเครือข่ายต่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในพื้นที่ใกล้เคียง หรือในจังหวัดสิงห์บุรี เพื่อนำแนวทาง วิธีการ การเข้าถึงช่องทางในการเชื่อมโยงเครือข่ายมาประยุกต์ใช้กับวิสาหกิจชุมชนที่ไม่มีเครือข่ายหรือมีน้อยโดยสร้างเครือข่ายในแนวทางที่ถูกต้องและยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2562). *คู่มือนักส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน*. กรุงเทพมหานคร: กลุ่มพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจชุมชน กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตร
- กษมาพร พวงประยงค์ และนพพร จันทรรักษ์. (2556) แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนกลุ่มการแปรรูปและผลิตภัณฑ์ จังหวัดสมุทรสงคราม. สืบค้น 12 ตุลาคม 2563 จาก <http://www.sure.su.ac.th/xmlui/handle/123456789/10475>
- จิตจิรา ไชยขวัญ.(2556) ความพึงพอใจของสมาชิกต่อการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน ในอำเภอสวี จังหวัดชุมพร. สืบค้น 10 ตุลาคม 2563 จาก https://esd.kps.ku.ac.th > img > pdf > o_ag_ext10
- เจณิภา คงอ้อม.(2561) การดำเนินงานของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดนนทบุรี. สืบค้น 10 ตุลาคม 2563 จาก <https://so03.tci-thaijo.org > rpu > article > download>
- ชมภูษ หุ่นาค ปภาวดี มนตรีวัต และ วิพร เกตุแก้ว.(2563) แนวทางการจัดการวิสาหกิจชุมชน:ศึกษาเฉพาะกรณีศูนย์สาธิตการเกษตรร้านค้าชุมชน ตำบลท่าเสา อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี. สืบค้น 10 ตุลาคม 2563 จาก <https://so03.tci-thaijo.org > rpu > article > download /244504>
- ชูศิริ เสนจันทร์ฉวีไชย. (2560) แนวทางการพัฒนาตลาดวิสาหกิจชุมชน กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหาร อำเภอบ้านฝาง จังหวัดอุดรธานี. สืบค้น 13 ตุลาคม 2563 จาก https://graduate.udru.ac.th/a_journal/file_publish/292_publish.pdf
- บุหพันธ์ กุลวิจิตร.(2560) สื่อบุคคลกับการส่งเสริมการเกษตร 4.0. สืบค้น 13 ตุลาคม 2563 จาก <https://www.tci-thaijo.org > article > download>
- พรชัย พันธุ์ธาดาพร.(2558) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. สืบค้น 12 ตุลาคม 2563 จาก http://www.tnrr.in.th/2558/?page=result_search&record_id=10228213
- สำนักงานเกษตรอำเภออินทร์บุรี. (2562). แผนพัฒนาการเกษตรอำเภออินทร์บุรี 2562. สำนักงานเกษตรอำเภออินทร์บุรี, จังหวัดสิงห์บุรี.